

การศึกษาวิเคราะห์เหตุผลของการไม่นับถือศาสนา

THE ANALYTICAL REASONING STUDY OF THE IRRELIGION

พระครูปลัดณพิชญ์ ญาณวิโร*

พระครูโกศลศาสนบัณฑิต**

วันรับ 16 / พฤษภาคม / 2565

ตรวจสอบ 25-30 / พฤษภาคม / 2565

ตอบรับ 20 / มิถุนายน / 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดของมนุษย์ในบริบททางศาสนาของสังคมร่วมสมัย 2) เพื่อศึกษาแนวคิดและเหตุผลของการไม่นับถือศาสนา 3) เพื่อวิเคราะห์เหตุผลการดำเนินชีวิตของการไม่นับถือศาสนา เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดเรื่องศาสนาของคนในสังคมร่วมสมัยและทราบถึงเหตุผลต่อการไม่นับถือศาสนา และเหตุผลการดำเนินชีวิตในการไม่นับถือศาสนา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทำการวิเคราะห์เนื้อหาแนวคิดเรื่องดังกล่าวจากหนังสือ เอกสาร บทความ บทวิจารณ์ สื่อต่าง ๆ จากการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมา

วิเคราะห์แนวคิดทางปรัชญาและนำเสนอข้อสรุปเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า:

ความเชื่อทางศาสนาของคนในสังคมร่วมสมัยนี้ ความศรัทธาต่อสิ่งสูงสุดของศาสนา โดยมากหมายถึง พระเจ้า เป็นเรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ความมีอยู่หรือการดำรงอยู่ได้ เรื่องนี้เป็นเหตุผลปัจเจกบุคคล สำหรับแนวคิดของการไม่นับถือศาสนาแต่ละบุคคลมีเหตุผลที่แตกต่างกัน แต่แนวคิดสำคัญเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ “แนวคิดมนุษยนิยม” ธรรมชาติของความดี-ความชั่ว การกระทำเป็นผลจากจิตสำนึกส่วนตัวที่มีอิสระ

*นิสิตหลักสูตรวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย E-mail: phraapith@hotmail.com, Mobile: 09 9248 41411, 08 1584 9477

** อาจารย์ที่ปรึกษา, อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

The conclusion of religion, Some

people do not have a member of any religion on this earth. Belief, suffering, pain on religion this main causes the rest of the faith to change from original. What is found in the concept of religion of this group of people is any principle, and without form. Living for highest improvement the nature of humanism. It does not involve or limit oneself in what kind of belief. Apart from the belief that human beings must seek knowledge or wisdom to remove all obstacles of life and make life as beautiful as a highest of art. If having religion Means to maintain our humanity. Therefore humanity should be preserved by seeing and preserving the humanity of others as well, so it is called religious man.

Keywords: Non-religion, Irreligion.

บทนำ

มนุษย์แสวงหาความหมายของชีวิตจากการกระทำ ความคิด เหตุผล บางครั้งวิทยาการปัจจุบันไม่สามารถให้คำตอบได้ มนุษย์จึงใช้“ศาสนา”เพื่ออธิบายความหมายเกี่ยวกับจิต ชีวิต วิญญาณ จักรวาล และธรรมชาติมนุษย์ ศาสนาผูกพันกับมนุษย์ตั้งแต่ดึกดำบรรพ์จนถึงปัจจุบัน (นงเยาว์ ชาญณรงค์, วัฒนธรรมและศาสนา, 2542:206-210) ศาสนากำเนิดขึ้นเมื่อมนุษย์หวาดกลัวกับสิ่งที่มีพลังอำนาจเหนือตน หมอผี นักบวช พิธีกรรมจึงเกิดขึ้นจากจุดเริ่มจากความเชื่อเรื่องวิญญาณ (Animism) การนับถือ ผี เทวดา ผีบรรพบุรุษ จึงเป็นต้นกำเนิดความเชื่อโบราณที่สุดของมนุษย์ ลำดับต่อมา ก็เชื่อว่ามีเหล่าเทพหรือเทพเจ้าสูงสุดดลบันดาลให้

เกิดสิ่งนั้นสิ่งนี้จึงเกิดความเชื่อด้านพหุเทวนิยม (Polytheism) และเอกเทวนิยม (Monotheism) ได้แก่ ผู้นับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และ ผู้นับถือศาสนาคริสต์ อิสลาม และผู้ที่เชื่อว่าไม่มีพระเจ้าควบคุมทุกสิ่งเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลเกื้อกูลกันแนวคิดศาสนา“อเทวนิยม”(Atheism) จึงเกิดขึ้น ได้แก่ ผู้ นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาเซน จากแนวคิดที่เชื่อในพระเจ้าและไม่เชื่อพระเจ้าทำแนวคิด“กลุ่มอไญยนิยม”(Agnosticism) ที่ไม่เชื่อการมีอยู่ของพระเจ้า เพราะพิสูจน์ด้วยการรับรู้ทางผัสสะไม่ได้ การปฏิเสธตามแนวคิดอย่างหลังนี้มีทั้ง 2 ฝ่าย ในฝ่ายตะวันออก สำนักปรัชญาจรวากเชื่อว่ากาย จิต วิญญาณ คือการรวมธาตุ 4 และสูญสลายไปเมื่อสิ้นชีวิต และในฝ่ายตะวันตกมีหลายยุคจนถึงปัจจุบัน ความสงสัยในพระเจ้า โลก จักรวาล มนุษย์เกิดขึ้นอย่างไรมาจากไหน ถูกพิสูจน์ด้วยวิทยาการสมัยใหม่ ทฤษฎีบิกแบงค์เป็นสมมติฐานของคำตอบ บาทหลวงฌอร์ฌ เลอแม็ทร์ นิกายโรมันคาทอลิก ศาสตราจารย์สาขาฟิสิกส์และดาราศาสตร์ มหาวิทยาลัยคาทอลิกเลอเฟิน “มนุษย์มาจากลิง” ทฤษฎีวิวัฒนาการ ชาร์ล ดาร์วิน นับตั้งแต่อิพิคิวรัส, เดวิด ฮูมส์ นักปฏิบัตินิยม ผู้ปฏิเสธพระเจ้า, ฟรีดริช วิลเฮ็ล์ม นีทเชอ เจ้าของวลีก้องโลก“พระเจ้าตายแล้ว”, เบอร์ทรันด์ อาร์เทอร์ วิลเลียม รัสเซลล์ กับบทความ Why I am not a Christian ?, ฌอง ปอล ซาทร์ เจ้าของวลี“ศาสนา หลักการส่วนเกินของชีวิต” การปฏิเสธสิ่งสูงสุดอย่างพระเจ้าและศาสนาเกิดขึ้นในสังคมตะวันตกชัดเจนกว่า และการไม่นับถือศาสนาเป็นปรากฏการณ์ปัญหาสังคมร่วมสมัย ความเชื่อว่าพระเจ้า ศาสดาไม่มีจริง ศาสนาไม่จำเป็นต่อชีวิต ฟังพาไม่ได้ เปื้อหนายพิธีกรรม มีความเชื่อที่พิสูจน์อย่างวิทยาศาสตร์ไม่ได้ในประเทศไทยจำนวนผู้ไม่นับถือศาสนา มีอยู่ 2% จากจำนวนประชากร (สภาวะทางสังคม วัฒนธรรมและสุขภาพจิต, สารสถิติ ปีที่ 23

(เล่มที่ 4) ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2555 : 6) อย่าง
ฐานันดร ศรีเพ็ญ กล่าวว่าตนไม่นับถือศาสนาเพราะ
ครอบครัวงมงายเชื่อถือเรื่องพิธีกรรมทำให้ชีวิตดีขึ้น
ชั้นนี้ สุวรรณเมธานนท์ นักแสดงยอมรับว่าเป็นผู้ไม่
นับถือศาสนาเพราะผิดหวังจากการภาวนาอ่อนวอน
ลักษณะ ปันวิชัย (รายการ Interview กับ คำผกา
สถานีโทรทัศน์ VOICETV21 , ออกอากาศ 24
กุมภาพันธ์ 2560) “การไม่มีศาสนา”ไม่ใช่เรื่องผิด
คนไม่นับถือศาสนาไม่ได้เกี่ยวกับว่าจะลงนรกหรือ
ขึ้นสวรรค์ น่าจะไม่เคยพบนรกหรือสวรรค์มนุษย์
ควรอยู่กับด้วยเหตุผล ปัญหาการไม่นับถือศาสนามี
ความสำคัญต่อสังคมไทย การไม่นับถือศาสนาเป็น
ปัญหาสังคมหรือค่านิยม เหตุผลของการไม่นับถือ
คืออะไร กลุ่มคนเหล่านี้มีศาสนาหรือไม่ มีแนวคิด
หลักการการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดของมนุษย์ในบริบท
ทางศาสนาของสังคมร่วมสมัย
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและเหตุผลของการไม่
นับถือศาสนา
3. เพื่อวิเคราะห์เหตุผลการดำเนินชีวิตของ
การไม่นับถือศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย
เชิงเอกสาร (Documentary Research) ใช้การ
วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแนวคิด
หนังสือ บทความ นิตยสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
บทวิจารณ์ผู้ทรงความรู้ การรวบรวมข้อมูล
ที่เกี่ยวข้องแล้วแยกประเภทแบ่งตามเนื้อหาของ
ข้อมูลและเอกสารและนำมาวิเคราะห์แนวคิด
เหตุผลเชิงปรัชญา ตามกรอบแนวคิดและขั้นตอน
ของระเบียบวิธีวิจัยโดยเรียบเรียง วิเคราะห์และนำ

เสนอในประเด็นของแนวคิด เหตุผลหรือข้อถกเถียง
และวิเคราะห์สรุป

ผลการวิจัย

การศึกษาศาสนาในเชิงทฤษฎีศึกษาได้
หลายประเด็น งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายศึกษาศาสนา
เชิงปรัชญา เพื่อทำความเข้าใจแนวคิดเหตุผลที่
นำเสนอมีความขัดแย้งหรือไม่ การตีความอธิบาย
ปัญหาเพื่อการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มุ่งเน้น
หาเหตุผลเบื้องหลังความคิด ปัญหาของการไม่
นับถือศาสนา คือ ศึกษาถึงชุดเหตุผลของการ
ปฏิเสธศาสนา กลุ่มคนเหล่านี้มีความเชื่อแนวคิด
ต่อศาสนาอย่างไร บริบทของการนับถือศาสนาใน
ปัจจุบันเป็นการนับถือศาสนาตามพ่อแม่ (parent's
religion) จากศาสนาครอบครัวสู่จุดเริ่มศาสนา
ประจำชาติ ศาสนาตอบสนองความต้องการของ
ผู้นับถือไว้ความมั่นคงก็คงอยู่ต่อไป แต่ถ้าศาสนา
ตอบสนองไม่ได้ก็จะเกิดภาวะเคลื่อนไหวไปสู่ "การ
เปลี่ยนศาสนา" (religion conversion) ถ้าถามถึง
จุดเปลี่ยนของการไม่นับถือศาสนาโดยส่วนมากระบุ
ว่า ศาสนาไม่จำเป็นกับชีวิตเป็นเรื่องงมงาย เริ่มมี
คำถามเกี่ยวกับการใช้ชีวิตว่าคนเราไม่มีศาสนาได้
หรือไม่รูปแบบการไม่นับถือศาสนาก็แตกต่างกันไป
ตามยุคสมัย พื้นที่ สังคม การไม่นับถือศาสนาจะมีทั้ง
กลุ่มคนที่ปฏิเสธทุกความเชื่อหรือแค่บางเรื่องของ
ศาสนา เช่น ไม่เชื่อเรื่องพระเจ้า เรื่องปรากฏการณ์
เหนือธรรมชาติ เรื่องหลักธรรม เรื่องการปฏิบัติตน
รูปแบบของการไม่นับถือศาสนา ดังนี้

1. กลุ่มที่ไม่นับถือหลักศาสนา ไม่เชื่อเรื่อง
กำเนิดศาสนา ไม่เห็นด้วยกับหลักการศาสนา เห็น
ว่าการนับถือศาสนาสืบทอดต่อกันมาโดยไม่คิด
ไตร่ตรองทำความเข้าใจไม่มีประโยชน์ที่จะนับถือ
ต่อไป

2. กลุ่มที่มีแนวความคิดตนเอง การนับถือ

ศาสนาสืบทอดต่อกันมาทำให้เกิดการผูกขาดทางความคิด ตัวหลักการคำสอนศาสนามีความขัดแย้งกับความจริงในสังคม ความเปื้อนหนาย ขัดแย้งทางความคิดจึงเป็นเหตุผลให้ละทิ้งศาสนา

3.กลุ่มที่เปื้อนหนายในพิธีกรรม โดยให้ความสำคัญกับพิธีกรรมและงานเฉลิมฉลองตลอดเวลาเกินความพอดี คนที่ไม่ชอบเรื่องพิธีกรรมก็จะหลีกเลี่ยงและตัดสิ่งนี้ออกไปจากการใช้ชีวิต เน้นความสำคัญกับสิ่งที่ตนเองสนใจใช้เวลากับกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับตนเอง

4.กลุ่มที่เชื่อในหลักวิทยาการสมัยใหม่ เชื่อมั่นศักยภาพความคิดและการพัฒนาตนเอง จะเน้นเรื่องทักษะความสามารถของมนุษย์ เชื่อทฤษฎีสังคม มั่นใจกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เน้นการแก้ไขปัญหาด้วยกฎและทฤษฎีอย่างวิทยาศาสตร์

5.กลุ่มที่ยึดหลักการข้อตกลงทางสังคม เคารพและปฏิบัติตามหลักกฎหมาย ข้อตกลงทางสังคม ตระหนักถึงคุณธรรม ความเอื้อเฟื้อ ยึดมั่นความจริง ให้ความสำคัญความจริงใจกับทุกคน ซึ่งแนวคิดเรื่องนี้นำมาจากศาสนา แต่แนวคิดไม่นับถือศาสนานั้นถือว่าคุณธรรมพวกนี้มาจากสติปัญญาและสัญญาญาที่ทุกคนต้องมีไม่มีศาสนามาสั่งสอนให้มีแต่อย่างใด

6.กลุ่มที่เชื่อการดำเนินชีวิตไร้ข้อจำกัด เชื่อมั่นคุณค่าตนเองและผู้อื่น เชื่อว่าความสุขเกิดขึ้นจากการที่ไม่มีพันธะทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ชีวิตมีเสรีภาพเป็นอิสระจากกรอบ ความสุขความทุกข์จึงเป็นมุมมองง่าย ๆ สอนให้เราพัฒนาชีวิตจิตใจให้ก้าวหน้าขึ้น

แนวคิดข้างต้นนี้ เชื่อมั่นในปัญญาและความสามารถมนุษย์ การใช้เหตุผล การพิสูจน์อย่างวิทยาศาสตร์ การเคารพกฎหมาย เป้าหมายชีวิตที่ดีความสำเร็จเกิดจากการพัฒนาตนเอง ทำให้ศาสนาไม่มีบทบาทและคุณค่า กล่าวคือ ถึงไม่มีศาสนาเรื่อง

เหล่านี้ก็เป็นปกติในการดำเนินชีวิต ถ้าตัดความเชื่อเรื่องเทวปาฏิหาริย์ออก ความเชื่อที่เหลือก็เป็นความคิดและเหตุผลที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถวิเคราะห์แนวคิดในเชิงปรัชญาได้ดังนี้

1.ความเชื่อทางอภิปรัชญา (Metaphysic)

ความเชื่อทางอภิปรัชญาเป็นความเชื่อที่กล่าวถึงความจริงของการมีอยู่และธรรมชาติ กายจิต พระเจ้า โลก อวกาศ เวลา เอกภาพ เป็นเรื่องทางกายภาพ ความเชื่อทางอภิปรัชญาต่อความเชื่อทางศาสนา จิต วิญญาณ (Mind, Soul or Sprit) และปัญหาสิ่งสมบูรณ์ของพระเจ้าและภววิทยา (Ontology) ปัญหาการดำรงอยู่ของพระเจ้า (Ontological argument) พระเจ้ามีจริงหรือไม่ มีลักษณะเป็นอย่างไร มีตัวตนและอำนาจมาจากไหน เราจะพิสูจน์ความมีอยู่อย่างไรและปัญหาเรื่องเทวปาฏิหาริย์ ความมหัศจรรย์ในชีวิตของพระเจ้า ศาสดา เทพทูตที่มีความพิเศษเหนือธรรมชาติและสูงส่งกว่าความเป็นมนุษย์ทั่วไป

สำนักปรัชญาจรวากและสำนักปรัชญาเอพิคิวรัสเป็นกลุ่มที่มีแนวคิดอเทวนิยม เชื่อว่าไม่พระเจ้าอยู่จริง ทุกสิ่งเกิดขึ้นจากการรวมตัวของธาตุ 4 (หรือหน่วยย่อยสุดของสสารหรืออะตอม) เมื่อชีวิตสิ้นสุดหรือตายลงธาตุ 4 นั้นก็แยกสลายออกไปตามธาตุนั้น ๆ เชื่อว่าทุกสิ่งในโลกเหมือนจักรกลเดินไปตามกระบวนการเหมือนโรงงานที่มีระบบต่าง ๆ ไม่มีอำนาจใดควบคุมสั่งการ

สำนักปรัชญาของจือ ไม่ได้เน้นสั่งสอนเรื่องเทพเจ้าถึงแม้จะมีการกล่าวถึงในคัมภีร์ลุนหวี่ แต่เน้นสอนว่าทุกสิ่งในโลกมีวิวัฒนาการของมันฤดูกาลหมุนเปลี่ยนไปตามกาลเวลา

เดวิด ฮูม หักล้างแนวคิดประเด็นเรื่องปาฏิหาริย์ว่าเราควรเชื่อปาฏิหาริย์เพียงเพราะมันมีการบอกกล่าวให้เชื่อเช่นนั้นไม่เพียงพอ เพราะความจริงที่ว่าไม่เคยมีใครตายแล้วคืนชีพขึ้นมาได้ สิ่งที่

กล่าวมานี้เป็นกฎธรรมชาติที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์ ความสมบูรณ์การดำรงอยู่ของพระเจ้า “ไม่มีอยู่จริง” ถ้าการดำรงอยู่ยืนยันว่าเป็นจริง สสารทุกอย่างเป็นจริงเสมอกันไม่ว่าจะเกิดขึ้นเองหรือจากการสังเคราะห์พระเจ้าก็จะเสมอกับสสารทั่วไปไม่มีอำนาจพิเศษอื่นใด

ฌอง ปอล ซาร์ต เชื่อว่าไม่มีพระเจ้าและไม่มีธรรมชาติของมนุษย์ที่พระเจ้าให้มา เมื่อไม่มีแนวคิดว่ามีพระเจ้านี้ไม่มีแนวคิดธรรมชาติมนุษย์ถูกกำหนดมาล่วงหน้าด้วยพระเจ้าเช่นกัน

ชั้นนี้ สุวรรณหมนานท์ สิ้นหวังกับตัวตนของพระเจ้า ด้วยความเชื่อว่าพระเจ้ายังคงมีอยู่และคงได้ยื่นคำอ้อนวอนในยามทุกเข็ญที่สุด แต่เมื่อคำภาวนานั้นไม่เป็นผลจึงเลิกนับถือพระเจ้า

ลักขณา ปันวิชัย (แซก คำผกา) ส่วนหนึ่งของการปฏิเสธความเชื่อเรื่องเทวปาฏิหาริย์ และการพิสูจน์ว่าสวรรค์นั้นมีจริงในทางนามธรรมที่ไม่แสดงให้เห็นด้วยประสบการณ์นอกจากเรื่องเล่า

คอนราด แอ็กเกิร์ต กับงานวิจัยเรื่อง The Future of World Religions ชี้ให้เห็นว่าส่วนหนึ่งของการเสื่อมถอยและการเปลี่ยนถ่ายศาสนาเกิดจากการปฏิเสธความเชื่อทางเทววิทยาซึ่งไม่มีปัจจัยสนับสนุนความจริงทางด้านนี้

ในทางอภิปรัชญาความเชื่อด้านเทววิทยานั้นตวิทยา ไม่สามารถแสดงหลักฐานประจักษ์เชิงกายภาพนอกจากการอนุมานถึงเหตุผลที่ทำให้เชื่อได้ว่าสิ่งที่เรียกว่าความจริงสูงสุดหรือตัวพระเจ้านั้นมีที่มาอย่างไร และ จากหลักฐานศาสนประวัติศาสตร์ของแต่ละศาสนาที่ระบุพระเจ้าหรือสิ่งสูงสุดนั้นมีที่มาอย่างไร เหตุผลของความเชื่อเหล่านี้เป็นเรื่องปัจเจกบุคคล (Individualism) ที่ไม่สามารถหาเหตุผลข้อโต้แย้งมาพิสูจน์หรือหักล้างการมีหรือไม่มีอยู่ได้อย่างสิ้นสุด ดังนั้นความคิด ความเชื่อ จึงเป็นประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

เท่านั้นที่จะพิจารณาให้คำตอบในเรื่องนี้

2.ความเชื่อทางญาณวิทยา (Epistemology)

ความเชื่อทางญาณวิทยา ความรู้และขอบเขตของความรู้มุ่งวิเคราะห์ถึงธรรมชาติของความรู้ที่เกี่ยวกับข้อคิด ความจริง ความเชื่อ มโนทัศน์และเหตุผลของการไม่นับถือศาสนา สอดคล้องกับเหตุผลความเชื่อทางญาณวิทยา 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่มีเหตุผลความเชื่อด้านประจักษ์นิยมหรือประสบการณ์นิยม (Empiricism) ได้แก่ สำนักปรัชญาอาราก, สำนักปรัชญาเอพิคิวรัส, เดวิด ฮูม, กลุ่มนี้มีปฏิเสธความเชื่อทางด้านเทววิทยา อนันตวิทยา คุณวิทยา ประสบการณ์การรับรู้ต้องเกิดจากประสาทรับรู้ทางกายแล้วคิดวิเคราะห์แล้วจึงประเมินออกมาเป็นความรู้ (ปัญญา) ไม่มีองค์ความรู้ใดที่ได้รับมอมาจากอำนาจสิ่งอื่น เดวิด ฮูมใช้คำว่าความตรากตรึงแล้วเกิดเป็นความทรงจำในปัญญา

กลุ่มที่มีเหตุผลความเชื่อด้านมนุษยนิยม (Humanism) ได้แก่ ชงจื้อ, คาร์ล มากซ์, เฟรดดิช นิทเช, เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์ นักคิดกลุ่มนี้ให้ความเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์เน้นเรื่องคุณค่ามนุษย์ที่ยั่งยืน ยึดหลักคุณค่าจริยธรรม ความเท่ากันของบุคคล ความคิดของความเสมอภาค ความยุติธรรม นักมนุษยนิยมเชื่อมั่นความรู้วิทยาการที่พัฒนามาโดยลำดับ ปฏิบัติต่อกันด้วยความเห็นใจก้าวข้ามเรื่องเพศ วรรณะ ชนชั้น เชื้อชาติ รวมทั้งศาสนา

กลุ่มที่มีเหตุผลความเชื่อด้านสสารนิยม (Materialism) ได้แก่ สำนักปรัชญาอาราก, คาร์ล มากซ์ กลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับกระบวนการรับรู้ทุกสิ่งเป็นวัตถุกายภาพหรือสสารเป็นกลไกเหมือนเครื่องจักรกล ไม่มีเรื่องของอานุภาพทางจิตหรือเหตุการณ์ทางจิต ปฏิเสธเรื่องเหนือธรรมชาติ อธิบายทุกสิ่งด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แนวคิด

วัตถุนิยมและความมั่งคั่ง เป็นความพอใจทางกายจากการแสวงหาเพื่อตอบสนองทางกายเป็นอีกแนวความคิดสำคัญที่สุดของนักคิดกลุ่มนี้ การกระทำของกลุ่มนี้ยังอธิบายได้ถึงพัฒนาการทางสังคมมนุษย์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตที่กำหนดขึ้นโดยสถานภาพทางเศรษฐกิจซึ่งถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสังคมนั้น

กลุ่มที่มีเหตุผลความเชื่อด้านเหตุผลนิยม (Rationalism) แนวคิดนี้เป็นเหตุผลสำคัญของบุคคลที่ใช้ปฏิเสธการนับถือศาสนาส่วนใหญ่ปฏิเสธความเชื่อด้านเทวปาฏิหาริย์ ความเชื่อที่ใช้อารมณ์ ความงมงายเกิดขึ้นจากความรู้สึก (อารมณ์ที่เป็นโมหาคติ) ส่วนใหญ่ของความเชื่อเกิดขึ้นหลังจากเห็นว่าไม่มีหลักฐานประจักษ์วัตถุมายืนยัน และความผิดหวังจากความคาดหวังว่าศาสนาจะมีส่วนช่วยให้พ้นทุกข์ไม่ได้ใช้เหตุผลเพื่อพิจารณาความจริงรอบด้านเพื่อพัฒนาตนเอง

กลุ่มที่มีเหตุผลความเชื่อด้านอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ได้แก่ เฟรดริช นิทเช, เบร์ทรันด์ รัสเซลล์, มอง ปอล ชาร์ต กลุ่มนักคิดเหล่านี้ให้ความสำคัญกับเรื่องปัจเจกบุคคลในเรื่อง เสรีภาพ การกระทำ การตัดสินใจและความคิดให้ความสนใจในตัวบุคคลที่เป่าหมายชีวิต การมีชีวิตที่สมหวัง มีเสรีภาพที่จะต่อสู้ฝ่าฟันเอาชนะอุปสรรค รวมถึงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองไม่ใช่ใช้อ้างเหตุผลทางศีลธรรมหรือประโยชน์สังคมเพื่อแสวงหาข้อแก้ตัวมารับรองการกระทำตนเองว่าถูกต้อง

3.ความเชื่อทางจริยศาสตร์ (Ethic)

ความเชื่อทางจริยศาสตร์เป็นความเชื่อเรื่องสิ่งสมควรและไม่สมควรกระทำ เป็นบริบทของความดี-ความชั่ว แนวคิดของซุนนี่ สุวรรณเมธานนท์ การมีจิตสำนึกและทำความดี วินทร์ เลียววารินทร์

กล่าวไว้ถึงเรื่องการไม่เบียดเบียน การให้ความรัก ความเข้าใจในแนวคิดต่างเรื่องศาสนา บรรทัดฐานของความดีสิ่งที่ควรทำและจิตสำนึกเป็นหลักการหนึ่งในการดำเนินชีวิตที่เป็นหลักการสากลการกระทำและเป็นหลักการที่ไม่มีเรื่องเกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติ “จิตสำนึก” เป็นเรื่องของการรู้ตัวว่าตนเองเป็นใคร อยู่ที่ไหน ต้องการอะไร กำลังรู้สึกอย่างไร พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นไปตามแรงผลักดันภายนอกที่เป็นจริง (principle of reality) ส่วนเหตุผลในใจจะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม โดยเลือกจะทำหรือไม่ทำเป็นการรู้ถึงหน้าที่ตนเองในโครงสร้างสังคม เราจะได้ยินบ่อย ๆ ว่า จิตสำนึกของการเป็นคนดี จิตสำนึกจึงถูกนำมาเกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล บุคคลจะมีคุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต้องเกิดจากการกระทำที่ดี จนเป็นสันดานแห่งความดีหรือจิตสำนึกนั่นเอง อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant ; ค.ศ.1724–1840) ให้ความหมายว่าดี-ชั่ว ถูก-ผิด ที่เป็นคุณค่าทางศีลธรรมเป็นสิ่งตายตัว การกระทำที่ดีมันจะต้องดีเสมอ โดยไม่เลือกเวลา สถานที่ สิ่งแวดล้อม และบุคคล การกระทำที่ดีที่ถูกเกิดจากเจตนา จุดเด่นที่สุดของแนวคิดนี้ คือ ให้คนรู้สึกสำนึกในหน้าที่ที่ต้องกระทำไม่ต้องมีกฎหมายบังคับให้กระทำ หน้าที่ที่หวังผลประโยชน์ไม่มีความดีในทางศีลธรรม หน้าที่ที่เกิดจากสำนึกเป็นสิ่งที่ประเสริฐ การกระทำที่มีเหตุผลบริสุทธิ์ที่ตั้งอยู่ในกฎศีลธรรมเป็นการกระทำที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีจึงกระทำลงไป (เนื่องน้อย บุญยเนตร, จริยศาสตร์ตะวันตก : ค้านท์ มิลล์ ฮอบส์ รอลส์ ชาร์ท, 2539 : หน้า 23-26) หลักจริยธรรมมีบรรทัดฐานอยู่ว่าการกระทำที่มีสำนึกต่อหน้าที่เป็นสิ่งที่ปราศจากเงื่อนไขและมีเสรีภาพเป็นเจตนารมณ์จากความรู้สึกสำนึกต่อตนเองว่าสิ่งที่พึงปฏิบัติ

การไม่นับถือศาสนาเกิดจากหลายเหตุผล การปฏิเสธความเชื่อเรื่องปาฏิหาริย์, การเสื่อม

ความศรัทธาจากศาสนา, ความเชื่อในศักยภาพของมนุษย์, ความเชื่อในวิทยาการที่พิสูจน์ได้, ความเชื่อในกฎสังคมและการอยู่ร่วมกัน สังคมปัจจุบันเชื่อว่าทุกสิ่งสามารถพิสูจน์ได้จากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สิ่งนี้จึงสั่นคลอนรากฐานศรัทธาความเชื่อต่อสิ่งสูงสุด ซึ่งความเชื่อด้านเทวปาฏิหาริย์นี้เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะพิสูจน์ได้ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือตามหลักฐานประสบการณ์ เรื่องนี้เป็นเพียงแต่ความเชื่อส่วนบุคคลเท่านั้นที่จะสร้างความเชื่อศาสนา

การสูญเสียศรัทธาจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นทางอารมณ์ ความผิดหวังความเสียใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตเป็นภาวะทางอารมณ์หรือโศกนาฏิกิก็ได้ เพราะ ความลุ่มหลงว่า ศาสนาจะช่วยให้ชีวิตพ้นอุปสรรค ซึ่งความเป็นจริงทุกปัญหามีสาเหตุของปัญหาการได้ตรวจสอบปัจจัยของปัญหาและกระทำอย่างมีสติแล้ว การอ้อนวอนร้องขอก็ไม่มีประโยชน์อะไร ประเด็นปัญหาหนึ่งที่เคยเป็นประเด็นร้อนทางสังคมเกี่ยวกับการสวดมนต์ข้ามปีเพื่อชีวิตที่ดี ส่วนหนึ่งเชื่อว่าการสวดมนต์เพื่อความเจริญทางใจ จะช่วยให้เกิดปัญญาและสามารถทำชีวิตที่ดีได้ แต่อีกส่วนของสังคมก็ให้เหตุผลว่า ชีวิตที่ดีควรเกิดจากรากฐานที่ดีทางสังคม สังคมที่ดีต้องประกอบด้วยพื้นฐานที่ดี 5 ด้าน คือ ความปลอดภัย การจ้างงานการศึกษา การสาธารณสุข การคมนาคมที่ดี พื้นฐานที่ดีจะส่งเสริมให้คนในสังคมดีซึ่งไม่ต้องสวดมนต์อ้อนวอนแล้วชีวิตจะดี ศาสนาจะช่วยให้สังคมดียิ่งขึ้นก็ต่อเมื่อคนมีความพร้อมในจิตศรัทธา ก็จะเข้ามาช่วยพัฒนาคุณธรรม จิตใจ ให้เกิดปัญญาแบบนี้แล้วชีวิตจึงจะดีเจริญงอกงาม

แนวคิดการสูญเสียทางศีลธรรมนั้นเป็นคำเปรียบเทียบกับเมื่อพระเจ้าตายแล้วศีลธรรมจะสูญสิ้นไปด้วยหรือไม่ สำหรับประเด็นนี้ถูกตีความมาจากการที่มนุษย์ใช้ชีวิตในกรอบของศีลธรรมโดยไม่

แสวงคุณค่าของตนเองจากศักยภาพที่มีใช้กฎเกณฑ์มาเป็นข้อจำกัดเพื่ออ้างเหตุผลที่ดูไร้น้ำหนักกว่าชีวิตถูกกำหนดมาจากอำนาจสูงสุดให้เป็นเช่นนี้ ความทุกข์เกิดขึ้นจากการไม่พยายามแสวงหาหนทางที่ดีให้ชีวิต แต่เป็นการจมอยู่กับความคิดเดิม ๆ ถ้ามนุษย์ใช้ศักยภาพที่มีอย่างที่สุดเพื่อแก้ไขปัญหาชีวิตของมนุษย์ก็จะดำเนินไปในเส้นทางที่ดี ถึงแม้จะมีอุปสรรคเกิดขึ้นเข้าใจถึงคุณค่าตนเองก็จะใช้ชีวิตอย่างมีศิลปะที่รู้ทันปัญหาไม่ปล่อยให้ชีวิตหมดสิ้นไปกับคำพยากรณ์ คำทำนาย หรือความเข้าใจว่าบาปกรรมการสวดอ้อนวอนมากำหนดชีวิตตนเอง

การสูญเสียศรัทธาในศีลธรรมก็เป็นสิ่งที่ตอบคำถามได้ชัดเจนที่สุด เมื่อศาสนายกเอาเรื่องความเชื่อสัตย์มาสั่งสอนแต่ในความเป็นจริงศาสนากับไม่สามารถตอบประเด็นจริยธรรมทางสังคมได้ เราถูกสั่งสอนให้มีความเชื่อสัตย์สุจริตแต่สังคมกลับเต็มไปด้วยการคอร์รัปชั่น หรือ ถ้าเราพูดกันเรื่องความมีน้ำใจแต่ความจริงบนท้องถนนเรายังเห็นการขับรถไล่กดกันผลที่สุด คือ การลงมาทำร้ายกันจนถึงขั้นเอาชีวิตเรื่องเหล่านี้เป็นความจริงที่เราปฏิเสธไม่ได้ว่าศาสนากำลังสูญเสียศรัทธาศีลธรรมกำลังตายตามพระเจ้าไป

ศีลธรรมกับการตัดสินใจกระทำ มนุษย์มีข้ออ้างที่เหนือเหตุผลเสมอเป็นอีกเรื่องที่ไม่มีน้ำหนักรองรับแต่เป็นไปตามสัญชาตญาณหรือการใช้สัญชาตญาณตัดสินใจกระทำ ประเด็นนี้ถูกมองว่าการตัดสินใจกระทำอะไรลงไปที่ตัดสินใจนั้นไม่ได้ส่งผลต่อคน ๆ เดียวแต่จะมีผลต่อส่วนรวมโดยเฉพาะการใช้อำนาจต่อส่วนรวมมักมีปัญหาว่าการตัดสินใจนั้นได้ละเมิดกฎเกณฑ์ศีลธรรมบางอย่างหรือไม่ แล้วการกระทำนี้เป็นสิ่งดีต่อส่วนรวมหรือไม่ ส่วนใหญ่จะพบว่าการกระทำแบบนี้ส่งผลกระทบต่อสังคมเสมอเพียงแต่มองกว้างหรือวงจำกัดและสิ่งนั้นได้รับการปกป้องตามสิทธิของการเป็นมนุษย์

หรือไม่ ปัญหาที่ว่านี้ถ้าไม่ใช้กฎเกณฑ์ทางศีลธรรม แล้วเราจะใช้กฎสากลอะไรมาตัดสินเพราะการกระทำที่อาศัยภาวะเหนือเหตุผลซึ่งมักมีปัญหาสะท้อนตามมาเสมอและสิ่งที่เกิดขึ้นคือการนำเอาข้ออ้างบางประการทางศีลธรรมมาปกป้องการกระทำนั้น

ศาสนาขัดขวางความก้าวหน้าทางปัญญา ศาสนาเป็นเครื่องแสดงออกถึงอารมณ์ศาสนาจึงเป็นรูปแบบการแสดงความรู้สึกซึ่งมีผลต่อทัศนคติ รวมไปถึงการปฏิบัติ ยังรวมถึงรูปแบบจริยธรรม ทำให้ทัศนคติของแต่ละบุคคลซับซ้อนมากขึ้น ความซับซ้อนนี้ก็คืออารมณ์และความรู้สึกที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากความเชื่อนั้นแต่เป็นธรรมชาติมนุษย์ผสมอยู่ธรรมชาติของชีวิตที่ดี คือ ชีวิตที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากความรักและความรู้ในหลายกรณีอารมณ์ก็ทำให้เกิดความเชื่อเหนือเหตุผล เหตุผลนี้จึงใช้รับรองสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้ ความสมบูรณ์ทางนิสัย สติ ปัญญา ความสามารถในการตัดสินใจอย่างถูกต้อง ปราศจากอารมณ์ความคลุมเครือไร้หลักฐานเท่านั้น จึงจะสร้างความสมบูรณ์ทางปัญญา

ศาสนาเป็นเครื่องมือแบ่งชนชั้นทางสังคม มนุษย์ถูกล่อลวงจากความเชื่อมโนาย สังคมก็จะมีคนกลุ่มที่ใช้เรื่องพวกนี้มากดขี่คนอื่นกลุ่ม กล่าวถึงศาสนาเป็นเครื่องหลอมรวมสังคมไว้ มนุษย์แสวงหา สติปัญญาและความจริงจากหลักการศาสนา เมื่อศาสนาเต็มไปด้วยความมโนายกลายเป็นเครื่องมือให้กลุ่มคนนำมาใช้หาผลประโยชน์ การปฏิรูปเพื่อการพัฒนาสังคมจึงต้องเปลี่ยนความคิดคนในสังคมว่า ศาสนาไม่ได้มีส่วนทำให้ชีวิตเลวร้ายและชีวิตไม่ได้ดีขึ้นจากการวิงวอนบูชา ชีวิตเลวร้ายและยาแย่เกิดขึ้นจากการเอาเปรียบของคนที่ไม่แสวงหาผลประโยชน์กับคนอื่นด้วยกัน การพัฒนาคนกับสังคมไปพร้อมกันได้นั้นต้องแก้ทัศนคติคนในสังคมให้เชื่อว่า มนุษย์จะดีได้ด้วยตัวของมนุษย์เอง

แนวคิดทัศนคติของการดำเนินชีวิตจาก

การไม่นับถือศาสนา คือ “เจตนาที่ดี ทำความดีและสามัญสำนึก” ด้วยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา การไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน (ด้วยการละเมิด) ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ ด้วยการไม่ละเมิด ทำให้เดือดร้อนเสียหาย ไม่ทำให้สังคมแย่ลง ไม่เบียดเบียนคนอื่น เพื่อให้สังคมดีขึ้น การที่เราเป็นคนดีอยู่ที่การกระทำของตัวเองมากกว่า ศาสนาจึงไม่มีอะไรมากกว่านี้ในโลกของความจริงที่เราได้พบเห็นอยู่ทุกวัน การกระทำที่มีจริยธรรมก็ต่อเมื่อเกิดจากเจตนาที่มีแรงจูงใจรู้สึกสำนึกในหน้าที่ไม่มีผลประโยชน์

ส่วนหนึ่งของการสูญเสียศรัทธามาจากปัญหาของตัวศาสนาเองที่ไม่สามารถตอบความจริงทางสังคมได้ การสั่งสอนทางศีลธรรมตั้งแต่เล็ก ๆ ในสถานศึกษาแต่ไร้คุณค่าเมื่อสังคมยังพบเจอปัญหาการขาดศีลธรรม การให้ความสนใจในเรื่องการอ้อนวอนบูชาทางศาสนามากกว่าการสนใจในศักยภาพตนเองที่สามารถนำพาชีวิตไปถึงเป้าหมายสูงสุดได้ มีการใช้หลักการทางศาสนามาปฏิเสธกระบวนการด้านสุขภาพและสาธารณสุขด้วยข้ออ้างบาปกรรม เช่น ปัญหาทำแท้งเป็นบาป ปัญหาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพิเศษเพื่อการรักษา ศาสนาล้วนแล้วแต่ก้าวมาขัดขวาง ศาสนายังแบ่งชนชั้นทางสังคม การเหยียดมนุษย์ (Racism) แบ่งคนแบ่งเพศ กำเนิดกับเพศทางจิตใจจากบาปกรรมในอดีต ดังนั้น สังคมปัจจุบันพยายามก้าวข้ามเรื่องเหล่านี้ มองและปฏิบัติต่อมนุษย์ให้เท่ากันอย่างมนุษย์ ใช้กฎเกณฑ์พื้นฐานทางสังคมและความสำนึกต่อหน้าที่มาดำเนินชีวิต การที่จะบอกไปว่าการไม่นับถือศาสนาเป็นเรื่องเลวร้าย ข้อถกเถียงว่าคนเหล่านี้มีหรือไม่มีศาสนานับถือหรือไม่นับถือจึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าคนกลุ่มนี้มีการมีเกณฑ์ดำเนินชีวิตไปในทิศทางใดมีแนวคิดต่อศาสนาอย่างไร

เดวิด ฮูม “ฉันเป็นคนนอกศาสนา” กล่าว

ไว้ก่อนการมรณกรรมแต่สิ่งที่มีมากกว่าหลักการศาสนา คือ “ความตายไม่น่ากลัวเท่ากับเราไม่รู้ว่ามันตัวตนก่อนเกิด” ประโยคนี้บอกถึงความจริงสูงสุดของชีวิตไว้ว่าชีวิตสูงสุดแล้วไม่มีอะไรให้หวังหรือกังวลต่อการใช้ชีวิต การรู้ว่าสิ่งสูงสุดในตัวตนเป็นเรื่องเดียวที่ปัญญาจะตอบความจริงของการใช้ชีวิตคือชีวิตว่างเปล่าไร้แก่นสาร ไม่มีอะไรนอกจากการรับรู้ทางกายให้น้อยกว่าการรับรู้ทางจิตของตนเอง เพรตริช นิทเช “พระเจ้าตายแล้ว” แต่สิ่งที่นิทเชแสดงออก คือ การมีชีวิตอยู่และรู้ทันความทุกข์ใช้ชีวิตสร้างคุณค่าแก่ตนเองพาดตนเองให้พ้นจากความทุกข์เป็นสิ่งที่ต้องทำ การรอความเมตตา ความสงสาร การหลีกเลี่ยงเอาตัวรอดจึงเป็นค่านิยมที่ผิดของศาสนาที่ทำให้มนุษย์ไร้ศักยภาพ รอความช่วยเหลือไม่พัฒนาตนเอง นิทเชได้ตอบคำถามแก่สังคมแล้วว่าเขาไม่ได้ไร้พระเจ้า “พระเจ้ามีอยู่เราเห็นได้จากศีลธรรมและจารีตที่มีการฝึกฝนพัฒนาตนเองให้พ้นไปจากการหลงผิดเท่านั้นจึงยืนยันว่าพระเจ้าและศีลธรรมยังไม่ตายจากไป”

เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์ “ศาสนาไม่ได้เป็นเพียงหลักคำสอนแต่ยังเป็นเครื่องมือแสดงออกถึงอารมณ์” ศาสนาเป็นรูปแบบความรู้สึกและไม่ได้เกิดขึ้นจากความเชื่อแต่มาจากธรรมชาติของมนุษย์ผสมอยู่ ชีวิตที่ดี คือ ชีวิตที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากความรักและการขึ้นนำความรู้ แต่บางทีอารมณ์ก็อยู่เหนือเหตุผลทั้งปวงเราจึงไม่ควรรับรองเหตุผลที่เกิดจากอารมณ์และที่สำคัญอารมณ์ที่เกิดจากความเชื่อทางศาสนาอย่างไร้ขีดจำกัด ความเชื่อที่มีอารมณ์เหนือเหตุผลจึงไม่ใช่การไม่มีศาสนา การละเว้นคุณธรรมแต่เป็นการเลือกชีวิตที่ดีควรจะเป็นแบบไหน ความสมบูรณ์ทางสติปัญญา อารมณ์ นิสัยการใช้ชีวิตโดยไม่ถูกขึ้นนำและทำให้เชื่อมั่นว่าเป็นหลักการที่ดีจากศาสนา

มอง ปอล ชาร์ต “ศีลธรรม เสรีภาพและ

ความรับผิดชอบ” เป็นพฤติกรรมทางจริยธรรมของมนุษย์ EGO เป็นสิ่งที่ลดทอนคุณค่าทางศีลธรรมและจิตสำนึก มนุษย์มีธรรมชาติของตนที่แตกต่างกันออกไป การกระทำของมนุษย์มีเสรีภาพในตนเอง ไม่ได้ถูกกำหนดจากใครและยังเป็นความรับผิดชอบของตนเองต่อผู้อื่นรวมอยู่ด้วย การอ้างเหตุผลเพื่อกลบเกลื่อนการกระทำเป็นการหลอกลวงมนุษย์ด้วยกันการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกระทำจะทำให้มนุษย์ก็จะพบคุณค่าที่ฝังงมในตัวเอง สังคมปัจจุบันมนุษย์หันกลับมาอยู่กับตนเองอยู่กับความจริงทางสังคมเมื่อศาสนาไม่ตอบคำถามเรื่องความดี มนุษย์จึงเลือกวิถีทางอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยหลักการอื่นที่มีคุณค่าตามหลักปทัสถาน (สุพัตรา สุภาพ, สัญญาวิวัฒน์, 2534:10) หรือบรรทัดฐานทางสังคม 3 ด้าน คือ

1.วิถีประชา (folkways) คือ ประเพณีแบบแผน กิริยามารยาทสำหรับบุคคล ไม่มีผลบังคับเคร่งครัดมากนักเป็นเรื่องของความเหมาะสมไม่เหมาะสมในการแสดงพฤติกรรมทางสังคม

2.จารีตประเพณีหรือกฎศีลธรรม (mores) เป็นบรรทัดฐานทางสังคมรูปแบบหนึ่งเป็นข้อห้ามที่มีความสำคัญของสังคมเพื่อสวัสดิภาพของคนในสังคม จารีตเป็นตัวกำหนดสิ่งถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี

3.กฎหมาย (laws) เป็นข้อตกลงสากลของสังคมมีไว้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมสังคม ควบคุมโดยรัฐมีหน่วยงานบังคับให้ประพฤติดีปฏิบัติมีโทษเด็ดขาด กฎบางข้อถึงจะไม่ทำตามแต่ไม่ละเมิดก็ไม่เป็นความผิด การออกกฎหมายการตัดสินความผิดต้องชัดเจนถูกต้อง

จริยธรรมของแต่ละบุคคลมีแนวคิดและหลักปฏิบัติต่างกัน การรับรู้ การประเมินค่า การตัดสินใจ การกระทำและความประพฤติของคนในสังคมมีทั้งค่านิยมทางสังคมและบุคคลแฝงอยู่ด้วยการตัดสินของสังคมเป็นบรรทัดฐานในการพิจารณา

คุณค่าการกระทำของบุคคล มนุษย์มีพื้นฐานของความเชื่อหรืออุดมคติที่มุ่งเน้นให้ตนเองเป็นคนดีมีเหตุผลถูกต้องรองรับการกระทำ มีความรับผิดชอบ มีสำนึกที่จะไม่ละเมิดคนอื่นสิ่งเหล่านี้จึงเป็นพื้นฐานของมนุษย์เป็นรากฐานความดี

สรุปผลการวิจัย

สังคมปัจจุบันภายใต้พหุนิยมศาสนาทำให้เราพบความคิดหลายด้านเกี่ยวกับ พฤติกรรม อารมณ์ ความเชื่อทางศาสนา เมื่อศาสนาเชื่อว่าเป็นจุดเริ่มต้นของคุณค่า วัฒนธรรม ความดี และปัญญา แต่ศาสนาก็มีอีกโลกเป็นมุมกลับของความคิดในยุคที่วิทยาการตอบทุกคำถาม โลกมาจากไหน มนุษย์กำเนิดมาจากอะไร ทุกคำถามมีคำตอบจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โลกเกิดจากทฤษฎีบิกแบงก์ มนุษย์กับทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วิน และการค้นพบที่ล่าสุดเผ่าพันธุ์มนุษย์มีความเก่าแก่กว่าทฤษฎีวิวัฒนาการ โดยศาสตราจารย์ฌอง ฌัก อูว์แบล็ง ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ยังสั่นคลอนศาสนาไม่สิ้นสุด การจะตอบคำถามว่าสิ่งสูงสุดหรือพระเจ้าที่เชื่อนั้นมีที่มาอย่างไรและสิ่งสูงสุดนั้นยังมีจริงหรือไม่ เมื่อหลักการศาสนาไม่สามารถตอบปัญหาทางศีลธรรมที่ขัดแย้งกับความจริงในสังคม ทั้งที่หลักการศาสนาทุกสังคมทุกมุมโลกพยายามสั่งสอนความดีตั้งแต่วัยเด็ก แต่ความเป็นจริงสั่งสอนให้ใครทำดีตามศาสนาไม่ได้ การปะทะกันของความจริงกับความเชื่อ 2 หลักการที่ต่อสู้อย่างยาวนานนับแต่ยุคเรืองปัญญา ผลการต่อสู้ทำให้เกิดบริบทใหม่ของความเชื่อและความศรัทธา การสูญเสียศีลธรรมเกิดขึ้นไปพร้อมกับการตายของพระเจ้า ความเชื่ออย่างมกมายไร้เหตุผล บาบเคราะห์กรรมติดตามไปไม่มีสิ้นสุด ถูกใช้เป็นตัวอธิบายกับมนุษย์ในสังคมศาสนาแบ่งชนชั้นและยึดยึดเหตุผลพิศดารแปลกประหลาด ความรู้สึกไร้เหตุผลกลายเป็นเหตุผลให้

ตัดสินใจออกจากศาสนาด้วยการไม่นับถือศาสนา หันกลับมาให้ความเชื่อมั่นในตัวตนมากขึ้น เชื่อในเหตุผล เชื่อในวิทยาการความรู้ ทำตามกฎของสังคม โดยเชื่อว่าสิ่งถูกต้องดีงามเกิดจากสามัญสำนึกหรือจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ทำให้เกิดข้อสงสัยแนวคิดหลักการของการไม่นับถือศาสนา กลุ่มคนที่คิดแบบนี้ยังเป็น “ผู้มีศาสนาหรือไม่” เกี่ยวกับประเด็นนี้แนวคิด “ศาสนามนุษย์นิยม” จึงเป็นคำตอบของคำถามถึงรูปแบบศาสนาของกลุ่มคนเหล่านี้ได้ชัดเจนที่สุด มนุษย์นิยมมีแนวคิดมุ่งเน้นการใช้ชีวิตเป็นหลัก มีจุดหมายของชีวิต คือ ความสุข เพราะมนุษย์ประเมินและวัดคุณค่าจากสิ่งที่มนุษย์ค้นหาและทำให้เกิดขึ้นกับตนเองมี 4 อย่าง คือ ความดี ความจริง ความงาม และความสุข โดยความสุขถือเป็นจุดหมายสูงสุดของทุกการกระทำที่รวมเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความสุขร่วมกัน มนุษย์จึงอาศัยความสุขนี้เป็นหลักการและกฎเกณฑ์ร่วมกันที่ยืนยันความเป็นมนุษย์ไว้ ถ้ามนุษย์รักษาคุณค่าความสุขนี้ได้มนุษย์ก็ยังคงความเป็นมนุษย์อยู่ได้ ถ้ามนุษย์รักษาความสุขไม่ได้คุณค่าของมนุษย์ลดลงไปด้วย “การที่เรามองโลกด้วยมุมมองเดียวกับผู้อื่น เข้าใจความเชื่อ ประสบการณ์ ความหวัง ความกลัวเป็นเครื่องมือที่เชื่อมผู้คนเข้าด้วยกัน การข้ามเส้นแบ่งเชื้อชาติ วัฒนธรรม อายุ เพศ และอื่น ๆ ถ้ามนุษย์ไม่มีสิ่งนี้มนุษย์ก็จะลดทอนความเป็นมนุษย์ของคนอื่น (dehumanize) การจินตนาการถึงความรู้สึกรู้สมของผู้อื่นจะตัวเรานำไปสู่พฤติกรรมที่เข้าใจถึงความสุข-ทุกข์ของผู้อื่น (empathetic behavior) ในโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วความทุกข์ของผู้คนนั้นซับซ้อนขึ้นการรักษาความเป็นมนุษย์ของเราเอาไว้ คือ การรักษาความสามารถในการมองเห็นความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นในฐานะที่เป็นมนุษย์เช่นเดียวกับเรา” เมื่อพิจารณาอย่างนี้มนุษย์จึงมีความสุขเป็นตัวกำหนดความเป็นธรรมชาติที่สุดของ

มนุษย์ การให้ความหมายจากจิตใจเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนหนึ่งของการอธิบายธรรมชาติมนุษย์ คือ การเข้าใจพื้นฐานและรูปแบบวิถีชีวิตรวมทั้งสังคม มี 2 ลักษณะ คือ มนุษย์มีความชั่วร้ายในตัว และ มีธรรมชาติที่ดีงามอยู่ในตัวตน ความดีเป็นผลจากการกระทำโดยจิตใจของมนุษย์ ผลประโยชน์เป็นสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ขาดจิตสำนึกของความดี ดังนั้น ความชั่วร้ายจึงเกิดมาพร้อมกับมนุษย์ ความชั่วร้ายต้องได้รับการขัดเกลาและปลูกฝังความคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความเสมอภาค ความดีเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องปลูกฝังในจิตใจ ถ้ามนุษย์มีความชั่วร้ายและต้องการอำนาจ การสร้างกฎหมายเพื่อควบคุมความชั่วร้ายนี้ไม่ให้มีอำนาจและพัฒนาไปในทางที่ดีที่ถูกต้อง พื้นฐานมนุษย์ต้องการความสุข มนุษย์ต้องทำงานเพื่อสร้างรากฐานของตนเองให้มีสุขภาพที่ดี มีชื่อเสียง อยู่อย่างมีความสุขทั้งหมดเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์เอง ไม่ได้เกิดขึ้นจากความเชื่อทางศาสนาแต่เป็นกฎความเชื่อสากลของการอยู่ร่วมกัน จะพบว่าแนวคิดนี้แสดงจากพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันอย่างมีเหตุผล แต่เป็นธรรมชาติมนุษย์ที่มีทั้งความดี ความชั่ว ระบบการศึกษาหรือเหตุผลทำให้คนอยู่ร่วมกันได้การควบคุมความชั่วร้ายได้จึงเป็นประโยชน์ต่อสังคม การพัฒนา คือ การสนองความต้องการที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความยั่งยืน คือ การสนองความต้องการอย่างประนีประนอมของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสมลงตัว ดังนั้น ธรรมชาติของมนุษย์มีดีมีเลวปะปนกัน จะชั่วหรือดีอย่างเดียวเกิดจากสามัญสำนึกหรือจิตสำนึกตนเอง ความเชื่อที่เป็นกลางของเราจะเชื่อว่ามนุษย์มีทั้ง

สองด้าน การสร้างกฎสากลเพื่อช่วยให้สังคมอยู่ร่วมกันด้วยความปกติ กฎสากลพัฒนามาจากวัฒนธรรมและจารีตของสังคมนั้น อีกส่วนที่สำคัญกฎนี้ควรพัฒนาส่งเสริมให้เข้ากับยุคสมัยและสัมพันธ์กับธรรมชาติสังคมด้วย ต่อข้อสรุปของการไม่นับถือศาสนาถ้าพิจารณาในแง่ศาสนาแล้วกลุ่มคนเหล่านี้ก็ไม่มีสถานะเป็นศาสนิกในศาสนาใดบนโลกนี้ ความเชื่อและความศรัทธาที่เหลื่อมอยู่นอกเหนือรูปแบบศาสนาเดิม สิ่งในกลุ่มคนเหล่านี้มี คือ แนวคิดศาสนาเพื่อการพัฒนาตนเอง เป็นศาสนามนุษยนิยมที่ไม่จำกัดตนเองอยู่ที่รูปแบบไหน ความเชื่ออย่างไร นอกจากมนุษย์ต้องแสวงหาความรู้หรือปัญญาเพื่อพัฒนาและจัดทุกอุปสรรคของชีวิตรวมไปถึงการสร้างชีวิตทั้งดงามอย่างงานศิลปะชั้นสูง และถ้าการมีศาสนา คือ การรักษาความเป็นมนุษย์ของตัวเองไว้ไม่ให้เป็นสัตว์ป่า ดังนั้นเราก็ควรรักษาความเป็นมนุษย์ให้ได้ด้วยการมองเห็นและถนอมความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นเช่นกันแบบนี้จึงเรียกว่าเป็นมนุษย์ผู้มีศาสนา

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ยังมีประเด็นที่จะสามารถพัฒนาต่อยอดเพื่อการศึกษาทำความเข้าใจ ในการพัฒนาครั้งต่อไปควรทำวิจัยเชิงปริมาณทั้งนี้จะสามารถสร้างชุดเหตุผลและตอบคำถามงานวิจัยนี้ได้ชัดเจนเพิ่มขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างความจริงสังคมกับความจริงทางวิชาการ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อความเชื่อศรัทธาศาสนาในทุกมิติของความเชื่อต่อบุคคลในสังคม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- พุทธทาส ภิกขุ. (2559). **คู่มือมนุษย์**, พิมพ์ครั้งที่ 7, กรุงเทพมหานคร, อมรินทร์ธรรมะ.
- ฟรีดิช นิซเซ. (2524). **วิถีสู่ภูมิมนุษย์**, กริติ บุญเจือ แปล, กรุงเทพมหานคร; สำนักพิมพ์พิมพ์ลักษณ์ .

นงเยาว์ ชาญณรงค์. (2542). **วัฒนธรรมและศาสนา**, พิมพ์ครั้งที่ 4 ,กรุงเทพมหานคร ,โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เนืองน้อย บุญยเนตร. (2539). **จริยศาสตร์ตะวันตก: ค้านท์ มิลล์ ฮอบส์ รอลส์ ชาตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทย์ วิศทเวทย์. (2520). **เกณฑ์การตัดสินจริยธรรม** , จริยศาสตร์เบื้องต้น, หน้า : 65 – 67

สุพัตรา สุภาพ. (2534). **สัญญาวิวัฒน์** .

สมฤดี วิศทเวทย์. (2536). **ทฤษฎีความรู้ของฮิวม์**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หลวงวิจิตรวาทการ. (2546). **ศาสนาสากล เล่มที่ 1**, กรุงเทพมหานคร : อู่การพิมพ์.

รายงานวิจัย:

สภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต. (2555). สารสถิติ ปีที่ 23 (เล่มที่ 4), กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

สมภาร พรหมทา. “(SP05) ชีวิตไม่มีศาสนาได้ไหม”, เทปบรรยาย ณ มหาวิทยาลัยมหิดล, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=6LeRveGmmWM>, [สืบค้นเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2562]

ประเสริฐ สุขศาสนิกวิน. “**วิพากษ์ทฤษฎีทางปรัชญาจริยะของอิมมานูเอล คานท์**”, ศูนย์อิสลามศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.inewhorizon.net/immanuel-kant-2/>, [สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2562]

บทสัมภาษณ์คนไร้ศาสนาสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=39l8VAKDg9M>, [สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2562]

รายการ Interview กับ คำภา” สถานีโทรทัศน์ VOICETV21 , ออกอากาศ 24 กุมภาพันธ์ 2560 , [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://show.voicetv.co.th/interview/464895.html>, [สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2562]

หัวข้อข่าว 10 ดาราตัวท็อปที่ลุกขึ้นมาเปลี่ยนศาสนาตามความศรัทธาส่วนตัว [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://lifestyle.campus-star.com/entertainment/78067.html>, [สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2562]

ภาษาอังกฤษ

Bertrand Russell . (2009). **The Basic Writings of Bertrand Russell** , Edited by Robert E. Egner and Lester E. Denonn; London and New York,.

Hume David. (1779). **Dialogues Concerning Natural Religion (2stEd.)**, London: Penguin Books, Limited, 2016.

